

Rektors årsfesttale:

Et arbejdskrævende år

Kære gæster, kære kolleger og studerende.

Det har været et arbejdskrævende år på Odense Universitet – og et år, der har stået i både konsolideringens og de langsigtede perspektivers tegn.

Konsolidering har været kodeordet, når det gjaldt færdigudviklingen af en række nye initiativer, der skulle søsættes i løbet af det forgangne år. Det drejer sig både om uddannelses- og forskningsinitiativer, som jeg skal vende tilbage til om et øjeblik.

Det mest iøjnefaldende af de langsigtede perspektiver har naturligvis været fusionen mellem Sydjysk Universitetscenter, Handelshøjskole Syd-Ingeniørhøjskole Syd og Odense Universitet, som jeg ligeledes skal vende tilbage til.

I det forgangne år har mange lærere og administrativt ansatte brugt tid og kræfter på at realisere gode ideer om nye institutter, centre og/eller uddannelser.

Vi har for første gang optaget studerende til scient.pol.-uddannelsen og til journalistuddannelsen. Begge steder har der som forudsagt været stor søgning, og begge steder er man i fuld gang med at opbygge solide forskningsmiljøer. Jeg vil gerne takke Undervisningsministeriet for rettidig støtte til disse aktiviteter, og især fortjener fhv. undervisningsminister Ole Vig Jensen tak for sin afgørende medvirken til at bryde uddannelsesmonopolet for journalister. I andre tilfælde opbygges forskningsmiljøer for at skabe grundlag for nye uddannelser. Erhvervsjura samt statistik og demografi er eksempler herpå, mens der inden for det tekniske område og inden for biomekanik arbejdes sideløbende med udbygning af uddannelses- og forskningsmiljøerne.

Universitetet har i år åbnet 3 nye grundforskningscentre, der som bekendt omhandler hhv. demografi, bioteknologi og geofysik, mens det allerede eksisterende center inden for biolo-

gisk forskning er blevet forlænget. Disse initiativer har sammen med en fortsat styrkelse af bl.a. Center for ProteomAnalyse samt de ovenfor nævnte områder betydet en vældig styrkelse af universitetets samlede forskningsprofil, men har netop i år krævet ekstraordinær opmærksomhed hos medarbejdere og ledelse.

Til at huse disse mange nye aktiviteter færdiggøres netop nu en række nye byggeafsnit her på Campus og i Winsløwparken ved Universitetshospitalet, ligesom projekteringen af den nordlige udbygning nærmer sig sin afslutning. Også disse opgaver har været arbejdskrævende, men selvsagt i en meget positiv forstand. Jeg vil gerne endnu engang takke Byggedirektoratet for usædvanlig god opbakning i de mange byggesager og andre opgaver, som vi har løst sammen i det forgangne år.

Vi har på trods af dette byggeri markante pladsproblemer, og ville derfor være ilde stedt uden aktiv støtte fra Fyns Amt, som netop har indviet et rygcenter i Ringe, der indgår som et led i vores biomekanikuddannelse og som p.t. færdiggør nye undervisningslokaler i Klinikbygningen på hospitalsområdet, ligesom Odense Kommune stiller lokaler til rådighed på Hol-lufgaard og snart også på det hidtidige plejehjem tæt ved Winsløwparken, hvor en række kontorer vil kunne indrettes allerede fra 1999. En stor tak for denne aktive støtte til universitetet.

Jeg kunne have nævnt andre krævende opgaver, hvis løsning har forudsat, at ledelsen holdt igen med nye initiativer, så medarbejdere og studerende kunne koncentrere sig om at sikre kvaliteten i det nye, uden at det skulle gå ud over det allerede etablerede.

Denne forudsætning har som bekendt ikke været til stede.

Dels er et mindre antal nye initiativer allerede undervejs – med den spændende satsning på gymnasiepædagogisk forskning som et af de mest iøjnefaldende.

Rektor Henrik Tværnø

Men først og fremmest har der været ført langvarige forhandlinger om skabelsen af ét universitet i Syd-Vestdanmark. Disse forhandlinger er nu endegyldigt afsluttet, idet forskningsminister Jan Trøjborg for blot en uge siden underskrev den ny statut for universitetet og dermed erklærede fusionen for en etableret kendsgerning. Ifølge det af Folketingets finansudvalg tiltrådte aktstykke nedlægges Handelshøjskole Syd - Ingeniørhøjskole Syd med øjeblikkelig virkning, dog således at statens overtagelse af bygningerne afventer et særskilt aktstykke. Samtidig overtager Odense Universitet, som er oprettet ved lov, ansvaret for de aktiviteter, der indtil nu har eksisteret inden for den selvejende institution Sydjysk Universitetscenters rammer. Resultatet er et universitet, som har aktiviteter i fire byer, og som i de kommende år kan forstærke sin forskningsmæssige og uddannelsesmæssige indsats alle steder. Den 22. oktober vil et udvidet Konsistorium tage stilling til universitetets fremtidige navn.

Processen har ikke været uden forhindringer. Nogle selvskabte, andre udefra kommende. Jeg skal blandt de eksterne nøjes med at nævne de hurtigt overståede finanslovforhandlinger i december 1997, folketingsvalget samt ressortskiftet fra Undervisningsministeriet til Forskningsministeriet, som på hver sin måde bidrog til at forlænge processen. Der er ingen tvivl om, at det langstrakte forhandlingsforløb har medført en usikkerhed blandt personale og studerende, som vi gerne havde været foruden. Så meget desto glædeligere var det, at den ny forskningsminister, Jan Trøjborg, allerede i den første uge efter sin tiltræden gav planerne sin fulde opbakning i Folketinget, idet det skabte betydelig mere ro om processen. Skulle jeg give ministerielle myndigheder råd, hvilket privilegium jo

næppe tilkommer en tilfældig rektor, ville det være at sikre det højest mulige administrative og politiske beredskab, når eller hvis en tilsvarende proces besluttet igangsæt med henblik på en på alle niveauer optimal sagsgang. Ikke mindst Undervisningsministeriets ambitiøse planer om omfattende sammenlægninger af Korte Videregående og Mellemlange Videregående Uddannelsesinstitutioner landet over kunne begrunde et sådant råd. Men fremsættelsen af dette hypotetiske råd skal ikke skjule, at vi i hele forløbet har mødt megen velvilje i embedsværket og hos centrale og regionale politiske aktører for vor idé. Det vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke for, ligesom jeg gerne vil takke ledelse og medarbejdere på HHS/IHS og SUC for det mod, de har udvist, og det gode samarbejde, vi allerede har etableret. Endelig må det være på sin plads at takke de mange på Odense Universitet, der har udført et meget stort stykke arbejde i fusionsprocessen.

Kyndige eksperter udi fusioner har høfligt gjort opmærksom på, at det først er, når fusionen er etableret, at problemerne starter. En så pessimistisk tone ligger mig fjernt. Det er ubetvivleligt en udfordring at få forskellige kulturer til at fungere som en stærk enhed. Ligesom det er en udfordring at få aktiviteterne i fire byer organiseret, så der opstår de rette synergi-effekter. Men det er efter min opfattelse udfordringer, der indeholder et klart perspektiv. Hvis vi er dristige og dygtige, så kan vi i løbet af de næste fem år tegne konturerne af nogle uddannelsesmæssige og forskningsmæssige succeser, som i sig selv vil bringe os videre. Målet er et endnu stærkere, kvalitativt og kvantitativt, universitet i vor del af kongeriget end det, vi indtil i dag har fået lov til at skabe. Jeg ser de på flere måder bemærkelsesværdige, kontante bidrag fra jyske amter og kommuner til universitetet i de første fusionsår som et udtryk for samme tankegang: det kræver en ekstraordinær indsats – en investering – at nå substantiel styrkelse af især de jyske aktiviteter, men det er nødvendigt i en periode, hvor vi både vil se færre potentielle ansøgere i takt med de små ungdomsårganges dominans i de kommende fem-ti år, og opleve en stigende international konkurrence om egne og udenlandske studerende. Et af de politiske mål må være, at Folketinget og regeringen ikke fristes til en ensidig satsning på forskning og højere uddannelse i København og det øvrige Skåne til fordel for en dobbelt strategi, der sikrer de tre vestdanske universiteter lige konkurrencevilkår med de for øjeblikket relativt forkælede østdanske institutioner – ikke for vores, men for det omgivende samfunds skyld.

Forslaget til Finanslov 99, som netop er fremlagt, er en gyser, når det gælder nye byggeaktiviteter på universitetsområdet i de kommende fire år, men beroligende udmeldinger fra forskningsministeren har indtil videre i et vist omfang overbevist mig om, at der er tale om tekniske forhold, som ikke afspejler den forventede, reelle aktivitet på anlægsområdet. Jeg skal derfor ikke belaste forsamlingen med detaljer, men blot ganske stille bemærke, at vi har velbegrundede byggebehov i såvel Esbjerg, Sønderborg som Odense i de kommende år, ligesom en perspektivrig lejeaftale i Kolding ikke blot er ønskværdig, men nødvendig.

Finanslovsforslaget rummer derudover en ubehagelig nedskæring af aktiviteterne på samtlige danske universiteter, nydeligt fordelt mellem vor ressortministerium, Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet, der fastsætter de uddannelses-taksametre, som bestemmer vor uddannelsesindtægter. Jeg formoder, at det ville overraske forsamlingen, hvis jeg foregav forståelse for denne nedskæring, der her i regionen er i størrelsesordenen 11 mio. kr. – hvortil skal lægges nogle millioner kr. i forøgede afgifter til diverse myndigheder m.v. Konsekvensen bliver ubesatte stillinger eller i værste fald fyringer,

I anledning af den jysk-fynske universitetsfusion havde Odense Studenterrevy kaldt sin årsfest-forestilling for "Revy omkring Lillebælt". Og som studenterrevyen selv lagde op til i programmet, kredsede teksterne i højere grad om emner under end over bæltet.

om ikke i 1999 så i år 2000, og det harmonerer slet med regeringens og så vidt jeg kan vurdere et meget bredt folketingsflertals opfattelse af universiteterne som et meget vigtigt element i de kommende års udvikling. Jeg skal derfor udtrykke det beskedne håb, at væsentlige dele af de påtænkte besparelser, hvis ikke alle, opgives inden vedtagelsen af finansloven, og at Folketinget derefter tager fat på en langtidsplan for såvel forsknings- som uddannelsesaktiviteterne i universitetssektoren. Det ville være det optimale udgangspunkt for de forhandlinger om institutionelle udviklingskontrakter, som Forskningsministeriet har annonceret, og som vi gerne deltager aktivt i. Folketinget og regeringen ligger inde med det fornødne materiale til at kunne gøre gavn – og derfor er jeg heller ikke nogen voldsom tilhænger af et omfattende kommissionsarbejde på universitetsområdet.

Man tvinges til at overveje, om der er en sammenhæng mellem det ringe finanslovsforslag og den højst usædvanlige ansvarsdeling for universiteterne, som blev indført ved sidste regeringsomdanning. Universiteterne hører nu under Forskningsministeriet, men i en række uddannelsesspørgsmål har Undervisningsministeriet stadig et stort ord at skulle have sagt. Jeg har på linie med andre rektorer tidligere udtalt mig særdeles kritisk om denne administrative opdeling, og jeg finder ikke, at den forløbne periode har afsvækket grundlaget for kritikken. Jeg ser derfor med utålmodighed frem til, at det fulde ansvar for begge vore hovedaktiviteter, undervisning og forskning, samles i et ministerium.

Universitetsloven skal i den kommende folketingssamling laves om – for at muliggøre en strammere ministeriel styring af evalueringsprocessen – og vel særligt efterbearbejdelsen af kritiske evalueringer af vore uddannelser. Princippet indføres snarest muligt i andre dele af uddannelsessystemet, hvilket imidlertid ikke er nogen begrundelse for også at udvide det til at gælde vores område. Som en af de forhåbentlig mange, der har læst ganske mange evalueringsrapporter i de seneste år, må jeg indrømme, at jeg finder initiativet overflødigt. Det smager for meget af bureaukrati og kontrol, for lidt af dyb forståelse for såvel uddannelser som de mekanismer, der fremmer kvalitet i undervisningen. Jeg håber derfor, at ændringerne i loven bliver minimale på dette område.

Det skyldes ikke, at jeg er fremmed over for den tanke, at vore uddannelser kan kritiseres, ej heller at jeg finder det uri-

meligt at forvente, at ansvarlige institutioner reagerer adækvat på relevant kritik. Men det skyldes dels, at jeg anser mange, men ikke alle, anbefalinger fra mange, men ikke alle, ekspertpaneler for relativt letbenede, dels at jeg anser det for afgørende, at retten til – læs gerne ansvaret for – at forholde sig til den relevante kritik fortsat placeres dér, hvor fagligheden findes. Den findes naturligvis ikke i ministerierne, og den kan kun sjældent opdyrkes hos ansvarsfrie, korttidsfungerende og undertiden tilfældigt udvalgte evalueringspaneler, hvis rapporter derfor ikke bør betragtes som sakrosante, ej heller af kirkeministeren. Mere principielt må tanken afvises, fordi den uvægerligt indebærer en svækkelse af universiteternes selvstyre og dermed gør alvorlig skade.

Hvis man går så langt i afvisningen af yderligere evalueringsbureaukrati og i afvisningen af ministeriel indgriben i studieordningerne, er det klart, at man til gengæld må påtage sig hele ansvaret for egne uddannelser. På dette område er der stadig opgaver at løse, og jeg finder det væsentligt, at vi på universitetet tager fat på den opgave med fornyede kræfter.

Det skorter ikke på inspiration i form af offentlig debat om emnet. Typisk tales der om enkeltaspekter – uddannelsesstrukturen, studietid, kandidatager, censur, evaluering, frafald, optagelsesprincipper, adgangsbegrænsning og antal studiepladser. Eller der tales om startkvalifikationer og kvalitet samt om betydningen af forskningsbaseret undervisning, ligesom der for øjeblikket tales om de unges studievalg eller måske er det snarere ungdommens fravalg af visse studier, der påkalder sig interesse. Om få år vil vi intenst drøfte mangelen på unge og dermed også fokusere på andre interesserede grupper, som ønsker at deltage i åben uddannelse eller i særligt tilrettelagte videreuddannelsesforløb. Alle væsentlige enkeltspørgsmål, som desværre kun sjældent sættes i en konstruktiv sammenhæng.

Det skal jeg heller ikke forsøge her, for det tillader tiden ikke. Men jeg vil gerne slå et slag for, at vi på universitetet i de kommende år beskæftiger os mere indgående med betingelserne for at skabe gode studiemiljøer. Vi har i efterhånden lang tid beskæftiget os med de faktorer, der fremmer gode forskningsmiljøer, men vi bør nu mere offensivt analysere og beskrive vore egne uddannelsessucceser, for de findes naturligvis, og vore egne knap så store succeser, for nu at udtrykke det forsigtigt på denne festdag. Jeg tror, der er meget at hente

ved en mere dybtgående diskussion af studiemiljøernes karakteristika og af en mere bevidst prioritering blandt flere mulige mål i uddannelsessammenhænge, og jeg vil derfor tage initiativ til en intern strategidebat, hvor intet på forhånd skal tages for givet.

Formålet skal være at skabe så gode uddannelsesmiljøer og uddanne så gode kandidater, at vi ikke bare klarer os, men klarer os overbevisende i den øgede internationale konkurrence, som alle udbydere af videregående universitetsuddannelser vil blive udsat for i de næste årtier. Vi skal øge andelen af udenlandske studerende, der frekventerer vores universitet, og vi skal fastholde andelen af danske studerende, der vælger os som hoveduniversitet. En offensiv holdning til denne udfordring er nødvendig, og tiden er moden til en ny formulering af vor uddannelsesstrategi.

Odense Universitet lever og har det godt. Vi er stolte over de markante resultater, som er opnået i de sidste 5-10 år, men vi er parat til gå videre – både når det gælder den særlige opgave at igangsætte nye uddannelser og skabe forstærket forskningsindsats i de jyske byer og den mere generelle opgave at sam-tænke forskning og uddannelse for at opnå det sublime på begges felter.

Jeg ønsker alle tilstedeværende en god årsfest.

Go' gammeldaws jazz kan fylde et dansegulv – „Odense Banden“ viste hvordan det skal gøres.